

BRANAȘCO Natalia,

doctor în științe economice, conf. univ.

Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți

PIAȚA MUNCII DIN REPUBLICA MOLDOVA: REALITĂȚI ȘI PERSPECTIVE

În Republica Moldova problema ocupării forței de muncă se află în centrul atenției, deoarece capitalul uman al țării reprezintă sursa principală de creștere economică și dezvoltare durabilă a țării. Diverși factori din mediul economic extern și intern au influențat negativ asupra pieței muncii, generând probleme de stabilitate și competitivitate. De asemenea, îmbătrânirea demografică și emigrația masivă a populației afectează numărul și structura populației în vârsta aptă de muncă, cauzând efecte negative de ordin socio-economic.

Analizând evoluțiile de pe piața muncii din Republica Moldova, se observă o reducere continuă a principalilor indicatori. Astfel, pe parcursul anilor 2000 – 2010 atât rata de activitate, cât și rata de ocupare scade dramatic de la 59,5% la 41,6% și, respectiv, de la 54,8% la 38,5%, fapt cauzat în mare măsură de orientarea populației către emigrare în scop de muncă. În anul 2015 se atestă o creștere a indicatorilor pieței muncii, rata de activitate ajungând la 44,5%, iar rata de ocupare la 42,4%, tendință ce se păstrează până în anul 2018 inclusiv (figura 1). Acest fapt se datorează în mare parte investițiilor efectuate și creării locurilor noi de muncă.

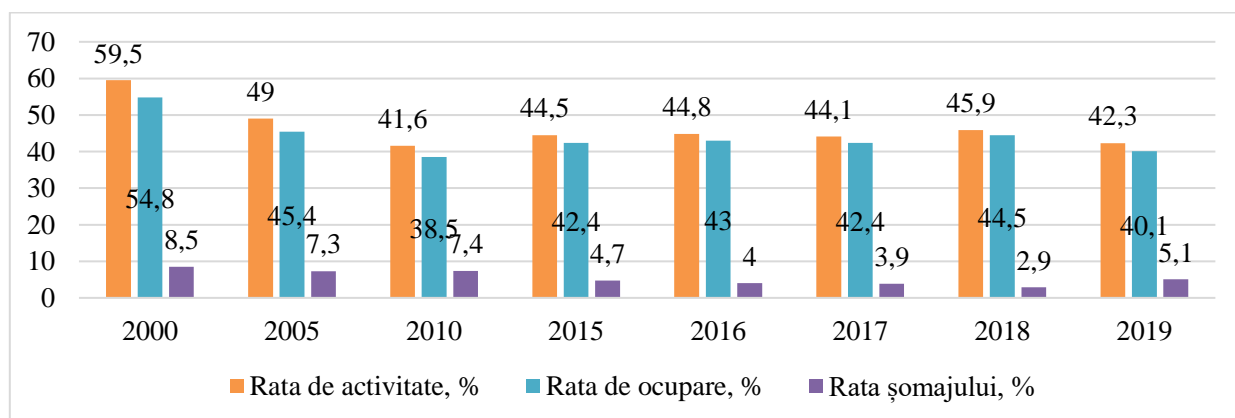

Figura 1. Ratele de activitate, ocupare și șomaj, 2000-2019, %¹

Se observă că rata șomajului înregistrează o tendință de scădere, de la 8,5% în anul 2001 la 2,9% în 2018, ajungând la cel mai mic nivel în ultimele două decenii. Dar, nivelul mic al șomajului este departe de realitate, deoarece sunt luați în calcul numai șomerii oficial înregistrați. În același timp, în economia națională se atestă atât un nivel înalt al ocupării informale, cât și al subocupării. În anul 2019 se determină o reducere a indicatorilor ocupaționali la 42,3% și 40,1% și o creștere a ratei șomajului la 5,1%, o situație nefavorabilă ca premisă a creșterii economice.

Tendința de reducere a indicatorilor pieței muncii reprezintă o amenințare cu privire la securitatea socială și economică a țării. Astfel, rata de ocupare din Republica Moldova, comparativ cu cea din statele membre ale Uniunii Europene este cu mult mai mică – 40,1% comparativ cu circa 65%, fapt ce demonstrează că creșterea economică din ultimii ani nu poate asigura funcționalitatea pieței muncii.

Un instrument de eficientizare a pieței muncii este salariul, o formă importantă a căruia este salariul minim, utilizat în vederea reducerii sărăciei. Cercetând salariile din Republica Moldova la momentul actual, se poate constata că ele sunt extrem de mici comparativ cu nivelul salariilor din țările vecine sau țările europene. În anul 2017 în Uniunea Europeană media generală cu privire la salariul minim a fost de 935,78 euro, iar a salariului mediu a fost de 1520 euro. Salariul minim cu valoarea cea mai înaltă (1998 euro) este în Luxemburg, iar cel mai mare salariu mediu pe economie se atestă în Danemarca (3095 euro). Cele mai mici valori ale salariului minim și mediu (235 euro și 406 euro) sunt în Bulgaria. În ceea ce privește unele țări din spațiul ex-sovietic, atunci cel mai mare salariu mediu se atestă în Rusia – 474 euro, Belarusi – 320 euro, Georgia – 293 euro, Armenia – 251 euro, Azerbaidjan – 232 euro, Ucraina - 190 euro, iar în Moldova – 216 euro.²

Determinăm, că în Republica Moldova în ultimul deceniu, în fiecare an are loc creșterea salariului minim pe economie, indicatorul în cauză a evoluat de la mărimea

¹ Rata de activitate, ocupare și șomaj. Disponibil:

https://statbank.statistica.md/pxweb/pxweb/ro/30%20Statistica%20sociala/30%20Statistica%20sociala_03%20FM_03%20MUN2019_MUN010/MUN110200.px/table/tableViewLayout1/?rxid=2345d98a-890b-4459-bb1f-9b565f99b3b9

² Labour market. Disponibil: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Labour_market

de 1100 lei în 2010 la 2610 lei aplicat din 1 mai 2018 (figura 2). Se observă, că în perioada 2010-2018, salariul minim în sectorul real a crescut de 2,37 ori, iar salariul minim în sectorul bugetar de 1,83 ori, minimum de existență s-a majorat de 1,4 ori.

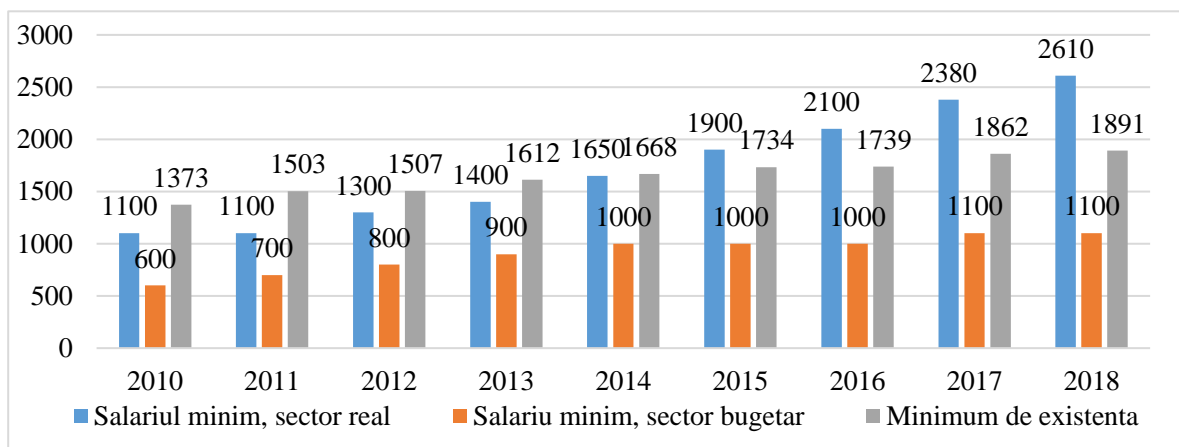

Figura 2. Dinamica salariului minim în sectorul real, bugetar și al minimumului de existență, lei³

În anul 2018, determinăm că salariul minim în sectorul real acoperă minimumul de existență cu 138%, iar salariul minim din sectorul bugetar constituie numai 58,2% din minimumul de existență de 1891 lei. Această situație, evident că prezintă o inegalitate socială între angajații din cadrul economiei naționale. În acest context, evidențiem reforma salarizării în sectorul bugetar, astfel din 01.12.2018 bugetarii din domeniile educației, sănătății, asistenței sociale, autoritățile publice locale primesc salarii majorate, iar salariul este constituit din partea fixă și partea variabilă⁴. Situația de pe

³ Rata de activitate, ocupare și somaj. Disponibil:

https://statbank.statistica.md/pxweb/pxweb/ro/30%20Statistica%20sociala/30%20Statistica%20sociala_03%20FM_SAL010_serii%20anuale/SAL010100.px/table/tableViewLayout1/?rxid=2345d98a-890b-4459-bb1f-9b565f99b3b9

⁴ Legea nr. 270 din 23.11.2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar. Monitorul oficial din 30.11.2018. Disponibil: <http://lex.justice.md>

piața muncii atestă atât caracterul benefic, cât și cel negativ al stabilirii cuantumului minim al salariului, deoarece se determină efecte negative asupra venitului salariaților, asupra volumului defalcărilor și impozitelor către stat și contribuie la amplificarea fenomenelor informale pe piața muncii.

De asemenea, pe parcursul ultimilor ani are loc creșterea lentă, dar constantă a salariului mediu pe economie. Se determină tendințe pozitive cu privire la creșterea salariilor, în perioada 2016 - 2018 salariul minim a crescut cu 24%, iar salariul mediu cu 20%. Cu privire la mărimea salariilor medii în sectorul bugetar și cel real, evidențiem iarăși o diferență, salariile medii în sectorul real fiind cu circa 17% mai mari (figura 3). Ponderea salariului minim în salariul mediu brut pe economie în perioada 2014 - 2018 practic rămâne stabilă, circa 40-42%, ceea ce denotă o tendință pozitivă, dar totuși mai este loc de creștere, deoarece în țările Uniunii Europene ponderea salariului minim este de circa 50-65% din salariul mediu pe economie.

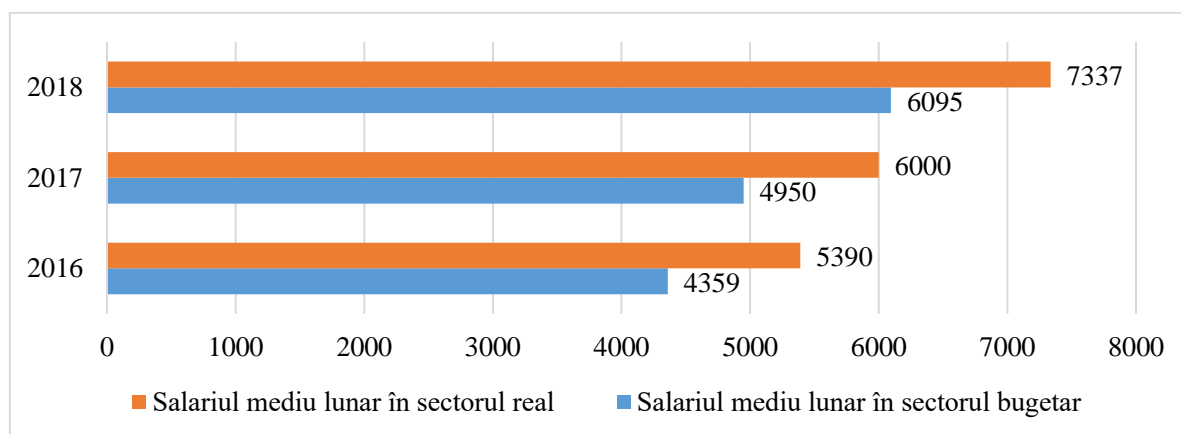

Figura 3. Dinamica salariului mediu în sectorul real și bugetar, lei⁵

În condițiile create apare necesitatea creșterii rolului statului în reglementarea salarizării lucrătorilor, în special a celor din sfera bugetară. Anume învățământul, ocrotirea sănătății și cultura sunt domeniile strategice în responsabilitatea cărora se află asigurarea dezvoltării capitalului uman. Majorarea salariului ar putea contribui la ameliorarea situației de pe piața muncii și la reducerea intensității migrației forței de muncă. În anul 2017 a fost elaborată o nouă strategie „Strategia Națională privind

⁵ Castigul salarial mediu lunar.

Disponibil: https://statbank.statistica.md/pxweb/pxweb/ro/30%20Statistica%20sociala/30%20Statistica%20sociala_03%20FM_SAL010_serii%20anuale/SAL010100.px/table/tableViewLayout1/?rxid=2345d98a-890b-4459-bb1f-9b565f99b3b9

Ocuparea Forței de Muncă pentru anii 2017-2021”, în care sunt prezentate multiple direcții de acțiuni. Considerăm, că cele mai oportune direcții de intervenție a statului în vederea soluționării problemei șomajului, ar fi creșterea calității potențialului uman, perfecționarea și recalificarea profesională, stimularea procesului de creare a unor noi locuri de muncă durabile și integrarea tinerilor pe piața muncii, motivarea lansării tinerilor în afaceri, facilitarea accesului la credite preferențiale și alte instrumente de susținere a angajării și autoangajării ⁶.

Bibliografie:

1. *Legea nr. 270 din 23.11.2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar.* Monitorul oficial din 30.11.2018. Disponibil: <http://lex.justice.md>
2. *Strategia națională privind ocuparea forței de muncă pentru anii 2017-2021.* În. Monitorul Oficial nr.109-118 din 07.04.2017
3. *Castigul salarial mediu lunar.* Disponibil: https://statbank.statistica.md/pxweb/pxweb/ro/30%20Statistica%20sociala/30%20Statistica%20sociala03%20FMSAL010_serii%20anuale/SAL010100.px/table/tableViewLayout1/?rxid=2345d98a-890b-4459-bb1f-9b565f99b3b9
4. *Labour market.* Disponibil: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Labour_market
5. *Rata de activitate, ocupare și șomaj.* Disponibil: https://statbank.statistica.md/pxweb/pxweb/ro/30%20Statistica%20sociala/30%20Statistica%20sociala03%20FM_03%20MUN2019_MUN010/MUN110200.px/table/tableViewLayout1/?rxid=2345d98a-890b-4459-bb1f-9b565f99b3b9

⁶ Strategia națională privind ocuparea forței de muncă pentru anii 2017-2021. În. Monitorul Oficial nr.109-118 din 07.04.2017